

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 26.—
 za en mesec . . . " 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . " 2.—
 V spravi prejemov mesečno . . . 1-70
Sobotna izdaja:
 za celo leto . . . " 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEK

Inserati:
 Enostolpna pettivrsta (72 mm):
 za enkrat . . . po 18 v
 za dvakrat . . . " 15 "
 za trikrat . . . " 13 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznaka, zahvale, osmrtnice itd.:
 enostolpna pettivrsta po 20 vln.
Poslano:
 enostolpna pettivrsta po 40 vln.
 Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopis se ne vrača; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Slovenke!

Medtem ko naši hrabri vojaki na vseh straneh zmagovito podirajo živega sovražnika, se jim tiho in počasi, toda z vso gotovostjo približuje drugi strašen sovražnik, proti kateremu ne izda ne število, ne hrabrost, ne top, ne puška, ne meč — približuje se ruska zima! Komu ni znana strašna osoda, ki jo je pred 100 leti in edino ta sovražnik priredil slavni Napoleonovi armadi na ruskih poljanah? Koga izmed »Domoljubovih« bralcev ni pretresala zona, ko je v letnikih 1912. in 1913. čital »Spomine« francoskega vojaka na strašno 1. 1812? Vsak je lahko iz teh »Spominov« spoznal, da Napoleona ni zmagal ruski meč in bi ga nikdar ne bil, marveč zmagala, da uničila je njegovo nepremagljivo armado — ruska zima.

Slovenke! Mogoče je, da bo čast in korist naše drage avstrijske domovine zahtevala, da naši hrabri vojaki, naši sinovi, možje in bratje, ostanejo čez zimo na Ruskem in se na ruskem mejdanu pomerijo tudi s tem strašnim sovražnikom. Slovenke, pomnite, da bo vaša pomoč — združena s pomočjo vsega avstrijskega domoljubnega ženstva — v tem neenakem boju odločilnega pomena!

Gre za to, da našim vojakom v pravem času preskrbimo

tope zimske obleke.

Ne zgornje, za to že poskrbi država, marveč spodnje: jopic, nogovic, zapestnic, golenk (za kolena), telovnikov, snežnih čepic, ki varujejo ušesa in vrat itd. Vse to pa mora biti iz prave čiste volne in pleteno, ker je le taka obleka v resnici gorka in se lepo prime telesa, ne da bi vojaka ovirala v gibanju. Tudi volnene odeje ozir. ogrinjala so dobrodošla.

Slovenke! Čas hiti in domovina vas kliče! Nemudoma začnite z izdelovanjem gor navedenih predmetov za naše vojake, ki se žrtvujejo za nas in vsak hip gledajo smrti v oči. Kjer so naša društva, naj se vse delo osredotoči in organizira v njih, kjer pa društev ni, naj vsaka posamezna družina — ali morda tudi po več skupaj — stori, kar je v njeni moči. Zlasti pozivljamo na delo one Slovenke, ki so svojo pomoč priglasile »Rdečemu križu«, a doslej še niso bile poklicane na samaritansko delo. Naj bodo prepričane, da s preskrbo tople zimske obleke za vojake izkažejo domovini isto uslugo, kakor s strežbo ranjencev in bolnikov.

Vse domoljubne Slovenke na delo,

in sicer takoj! Ruska zima je veliko zgodnejša nego naša! Katera sama ne zna ali nima časa plesti, naj kupi ali dá domačo volno onim, ki to znajo, a morda nimajo denarja za volno. Tako bo ena žrtvovala blago, druga pa delo.

Kam se bodo poslale izgotovljene stvari, bomo pravočasno naznanili. Ne

dajmo se v tem domovinskem delu prekositi od ostalega avstrijskega ženstva, ki se v tem oziru že marljivo in vneto giblje.

Vse za slavo domovine!

Slovenska krščansko-socialna Zveza v Ljubljani.

Pred odločitvijo na severu. — Pet tisoč topov v boju. — Več milijonov vojakov se bori za bodočnost Evrope. — Avstrijci napredujejo in se zajedli med rusko središče in desno krilo.

Pred odločitvijo največje bitke stojimo Na obeh straneh se bori več milijonov vojakov. Nad 5000 topov bruha pogubonosne krogle. Rusi so obenem z napadom na vzhodno Prusko napadli tudi vzhodno Galicijo, in sicer od treh strani. Iz Rovnega, ki leži 100 km severovzhodno od obmejnega gališkega mesta Brody in iz Kovela, ki je od Brody oddaljen kakih 140 km, so se vrgli na Brody. Istočasno so iz Kijeva izvršili napad na Zbruszo, ki tvori mejo med vzhodno Galicijo in Prusko in teče od severa proti jugu ter se izliva v Dnjester. Skrajno desno krilo ruske, proti Avstriji naperjene armade, pa je napadlo od smeri Lublin. To rusko armado, ki šteje 5 do 6 armadnih zborov, je naše levo krilo pod poveljstvom generala Dankla že dvakrat porazilo in s tem pomaknilo bojno črto precej daleč v rusko ozemlje v smer Lublin — Krasnostav — Grubieszov. Krasnostav leži ob Wieprzu jugovzhodno od Lublina, Grubieszov pa je jugovzhodno naprej skoro ob reki Bug. Ta bojna črta je dolga okoli 100 km. Armada, ki prodira med Wieprzom in Bugom, se zajeda kot klin med desno rusko krilo in središče ruske armade in bo lahko prinesla z božjo pomočjo tiste odločitve, katere vsi pričakujemo. Prihaja pa tudi že poročilo, da se je naša armada daleč proti jugovzhodu zajedla med rusko središče in levo rusko krilo in da je najbrž tudi levo rusko krilo odločeno od ruskega središča. Ako se potrdi ta vest, potem lahko vsak sam presodi, na kateri strani bo končna zmaga.

× × ×

Rusko vojno vodstvo se, kakor vse kaže, ni držalo dogovorov s francoskim generalnim štabom. Po teh dogovorih

bi morala Rusija z glavno svojo silo udreti proti Berlinu in s tem prisiliti Nemčijo, da bi morala postaviti močne čete v obrambo svoje vzhodne črte, kar bi seveda Francoze razbremenilo. Naša država pa je postavila proti Rusom tako moč, da so morali Rusi opustiti svoj prvotni načrt, udreti z močno silo proti Berlinu in postaviti glavne svoje sile v boj proti našim četam.

× × ×

Dunaj, 31. avgusta. (Kor. urad.) Iz vojnega poročevalskega stana se danes zvečer ob pol 7. uri uradno poroča: Na severnem bojišču stoji naše čete še vedno v hudem boju južno na črti Lublin — Krasnostav — Grubieszov. Glavne odločitve je pričakovati v najbližjem času.

× × ×

Dunaj, 31. avgusta. Vojni poročevalac »Neue Freie Presse« brzojavlja: Bitka pri Lvovu se nadaljuje. Polni zupanja gledamo na nadaljni potek operacij. Od druge strani se poroča: Naša armada si je skoro gotovo napravila pot med delom ruskega centra in desnim ruskim krilom, tako da je ta del bojne črte najbrže že preirgan.

BEROLINSKI LISTI O VELIKI BITKI MED AVSTRIJCI IN RUSI.

Berolin. Vsi listi pišejo o vojaškem položaju na podlagi dosedanjih poročil o bitki med Vislo in Dnjestrom. Vsi listi opisujejo bitko kot junaško borbenje Avstrijcev. Vse z največjo napetostjo pričakuje izida boja.

DUNAJ MOLI.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Dunaj, 29. avgusta 1914.

V soboto se je po naročilu članov cesarske hiše vršila v Štefanskem do-

mu veličastna služba božja, združena z molitvami za zmago našega orožja. — Služba božja je bila napovedana za 12. uro, a je že ob 10. dopoldne velikanski dom sv. Štefana bil od občinstva do zadnjega kotička napolnjen. Ob pol 12. uri so se v avtomobilih in odprtih kočijah pripeljali člani cesarske hiše, kateri so bili od zbrane množice pred cerkvijo in spotoma burno pozdravljeni. Osobito nadvojvodinja Cita, soproga našega prestolonaslednika, je bila predmet živahnih ovacij. Od strani cesarske hiše smo opazili nadvojvodinjo Marijo Terezijo in Marijo Jožefo, soprogo prestolonaslednika nadvojvodinjo Cito, nadvojvodinjo Blanko s 4 hčerami, nadvojvodinje Marijo Dolores, Marijo Imakulato, Marjeto in Marijo Antonijo, nadvojvodo Franc Salvatorja, nadvojvodinjo Izabelo s 3 hčerami, nadvojvodinje Gabrijelo, Izabelo, Marijo in Marijo Alice, nadvojvodo Evgena, kneginjo Elizabeto Windischgrätz z otroki, princezino Marijo Ano v Bourbon-Parma. Nadalje soprogo ministra Berchtolda, mnogo visokih dam, župana dr. Weisskriechnerja, tri podžupane in občinske svetnike.

Služba božja se je razvila v srce segajočo prošnjo na prestol Vsemogočnega, in osobito, ko je duhovnik pred izpostavljenim Najsvetejšim prosil božje blagoslava za našo armado, katera se bori za pravično stvar, in ko se je v molitvi spomnil vseh ranjenih in umrlih, je nastalo po celi cerkvi jokanje, in nobeno oko ni ostalo suho. Nadvojvodinja Cita je ob tej priložnosti imela mokre oči. In ko se je ob koncu zapela cesarska pesem, je mogočno odmevala ob oboke veličastne cerkve, kajti vsa, mnogo tisoč broječa množica je pela s tisto navdušenostjo, katera je mogoča le ljudem, ki so res zvesti svojemu vladarju in svojemu Bogu. Dunaj zaupa na Vsemogočnega, da bo on podelil zmago našemu orožju. Dunaj se zaveda, da le z Božjo pomočjo bomo zmagali, in kakor današnja poročila zopet kažejo, je Božja pomoč res na naši strani!

Z Bogom za Avstrijo!

× × ×

RUSKI TRDNJAVSKI ČVETEROKOT.

Varšava spada k ruskemu trdnjaskemu čveterokotu Modlin — (Novogeorgijevsk) Varšava — Ivangorod — Brest — Litovsk. Novogeorgijevsk, preje Modlin, je trdnjava prve vrste z utrjenim taborom, ki ima prostora za 30 do 40.000 mož in leži v rusko - poljski guberniji Varšava, 24 km severozahodno od glavnega mesta Varšave, ob izli-

LISTEK.

Izvirno poročilo »Slovenca« iz vojnega poročevalskega stanu.

26. avgusta 1914.

Moderna armada potrebuje prosto-ra. Milijonske armade so tako razsežne, da jih ni mogoče pregledati ne v fronti, ne v globino. Samo neprimerno majhni drobci modernih armad so ono, kar more opazovalec pregledati, slediti kretanju, opazovati delovanje in o čemer more poročati. Iz tega raznovrstnega mozaika poročil, opazovanj in opisov je mogoče še-le daleč zadej sestaviti surov načrt o armadnem kretanju; natančen, določen in jasen opis vojnih dogodkov pa bo mogoče napraviti še-le mnogo kasneje na podlagi strogo znanstvene uporabe predležečega gradiva.

Samo majhne skupine so torej, ki jih je mogoče opazovati, stotnije in bataljoni; s polki že ne gre več. Gosta meglja se še razprostira nad obširno pokrajino, ki jo obdajajo nizki griči; oprijemlje se v piramide zloženih pušk in globoko se zajeda v debelo vojaško obleko. Utrujena četa počiva. Ne budi

je izdajski rogov glas, marveč od osebe do osebe se bode utrjeni speči vojaki. Usta se odpro k dolgo zategnjenemu zdehanju, roke se avtomatično dvignejo k zaspanim očem, potem odločen mah in mož vstane s svojega debelo nastlanega slamnatega ležišča, steza se in steza in lepo počasi, kakor bi bil doma in ne v vojni, si poišče skupaj svoje stvari in željno čaka na svojo jutranjo kavo. Pridni kuharji se marljivo sučejo krog majhne, lokomotivi podobne prevozne kuhinje in prilagajajo drva; ko pride četa s svojimi skodelicami, dobi v nekaj kratkih minutah vsak svoj obilo odmerjeni delež. Kruh ima s seboj in če je zviti in iznajdljiv, vzame tudi kapljico mleka za začimbo. Mož in častnik brez razlike: pred kuharjem in postavo so vsi enaki.

Četa je zbrana. Mladi obrazi, vitke, mišičaste postave in kosmati bradači z grobimi, nerodnimi kretnjami pa železnimi pestmi. Kratko povelje in četa krne svojo pot. Spredej trije možje, v dolgih presledkih zveze, potem predstraža. Treba se je zavarovati — nič se ne ve! Levo in desno se razkrope patrole, da oprežujejo za sovražnikom in vzdržujejo zvezo s sosednimi četami. Naj je tudi lastna konjenica daleč spredej, kaj zato! V običajnem koraku

gre oddelek dalje, neprisiljeno, udobno. Vsak nosi svojo puško in prtljago kakor ve in zna. Tako gremo v mladi dan, proti blestečemu vzhajajočemu solncu. Tako mine pol ure; tu zadene-mo na prve zaspane poljske straže, ki so nam zavarovale nočni počitek. Sprejmemo jih medse, te dobre tovariše; danes gredo z glavno četo, da si bodo mogli o priliki odpočiti. Vročina je vedno huja, cesta vedno bolj prašna. Kolona se razdeli: en del gre na desni, drugi na levi strani ceste. Tu privihra jezd-dec v divjem diru; očitno ima zelo važno naznanilo. Pred poveljnikom parira svojega pihajočega konja, poveljnik vidira najnanilo in že izgine jezdec v gostem cestnem prahu. »Preteto kljuse!« se jezi neki infanterist, ki mu prah jemlje sapo; tisti hip pa že pridri-vi mimo avto, mož nima zanj nobene besede, pač pa uničujoč pogled. Meni se zanj avtomobilist.

Kakor daleč sega oko — nič ko rav-nina in ravnina; brezkončna, dokler se v dalji ne zlije z nebom in sivo modri-no. Patrole prihajajo in odhajajo, utru-jene, postne, raztresene preko polja ka-kor krogičice živega srebra. Tako gre dalje, ura za uro. V žgoči opoldanski vročini se kolona ustavi; vse se brez povelja vrže na tla, da si privoščijo uro

počitka. Nihče ne misli na jed; samo vode, vode! In tu prihaja. Majčkeno majhni se pokažejo konji; daleč so še, kajti voz z vodo je težak in gre le počasi naprej — vse prepočasi za izsuše-na grla. Napajalniki, vojaške steklenice in kozarci že čakajo. Voz prihaja bli-že in bliže — vsa trudnost izgine, vse plane k vozu. V dolgih pohlepnih požirkih teče voda po suhih grlih; sicer ni kak hladen gorski studenec, toda mokra je in to zadostuje. Tudi na stra-že ne pozabimo. Medtem dospe kuhinjski voz; med potjo so nam pripravili izborno kosilo: meso, in sicer izdaten kos, riž in krompir. Kosilo je ravno tako hitro pospravljeno, kakor je bilo razde-ljeno; še četrte ure za prebavo — ravno dovolj za pipico tobaka — in potem čvrsto naprej. Pač so izprva kolena ne-okretna in trda, toda po 100 korakih se razgibljejo in dalje gremo do prihodnje postaje.

Ljudi skoro ni videti nobenih. Bo-ječe se poskrijejo po svojih revnih ko-čah — a kaj naj bi jim neki vzeli? Kjer nič ni, tudi cesar ne vzame! Polje leži zapuščeno — in kakšno polje! Marsikak hribovec med nami nevoščljivo ogledu-je dolge temnočrne brazde in si misli: »Ko bi bilo to-le moje!

V daljni dalji se zasveti zvonik, ob-

vu Buga v Vislo in na železnici Kovel—Mlava, ki leži nasproti pruski Soldavi. Glavna trdnjava leži na desnem bregu Visle in sestoji od zgradb, zavarovanih proti bombam, obkroženih z ogromnimi nasipi, ki se do 40 metrov visoko dvigajo nad vodo. Okoli teh je še cel obroč zunanjih utrd. Švedski kralj Karel XII. je prvi spoznal strateško važnost tega kraja, zato je dal Modlin utrditi. Napoleon I. je začel 1807 z zidanjem prave trdnjave, ki pa še ni bila gotova, ko so prišli Rusi leta 1813 generala Dändelsa, da jim jo izroči. Za ustaje leta 1830 so osvojili trdnjavo Poljaki. Poljski poveljnik grof Ledochowski se je moral dne 7. novembra 1831 brezpogojno udati ruskemu generalu Golovinu. Car Nikolaj I. je dal trdnjavo popolnoma prezidati.

Varšava, nekdanje glavno mesto republike Poljske, pozneje Varšavske vojvodine in končno kraljevine Poljske, leži v obliki polmesca na levem bregu Visle, kakih 40 metrov nad reko in je sedaj spremenjena v veliko trdnjavo. Aleksandrova »Citadella«, zgrajena od leta 1832 do 1835 na levem bregu Visle, je ojačena od leta 1888. z 11 trdnjavami, med tem ko je predmestje Praga na desnem bregu dobilo štiri zunanje utrdbe. — Za časa vstaje od 17. do 18. aprila 1879. je bila pobita ruska posadka; od 7. julija do 6. avgusta so oblegali trdnjavo Prusi; trdnjava je kapitulirala, Prago pa so z naskokom vzeli Rusi pod generalom Suvarovom. Ko so Poljsko tretjič delili, je prišla Varšava pod Rusijo. Dne 28. novembra 1806 so zasedli Varšavo Francozi, po miru v Tilsitu je pa postala glavno mesto vojvodine Varšave. Od 23. aprila do 2. junija 1809. so jo imeli Avstrijci v svojih rokah, od 8. junija 1813 do 1815 pa Rusi. Dunajski kongres leta 1815. je določil Varšavo za glavno mesto novega Poljskega kraljestva.

Ivangorod leži v rusko - poljski guberniji Lublin ob izlivu Wieprza v Vislo in je križišče železniških prog Kovel — Mlava in Lukov — Dombrova. Ivangorod ima glavno trdnjavo in 9 manjših utrd na desnem bregu, na levem bregu pa močno utrjen most (Fort Gorčakov) in tri zunanje utrdbe.

Brest — Litovsk je končno močna dvojnata trdnjava s tremi detaširanimi utrdami. Leži že vzhodno od meje med poljskim Povišlavljem in rusko gubernijo Grodno ob izlivu Muhaveca v Bug in je znamenito križišče železnice, ki vodi v Kijev, Brjansk in Moskvo. Ako premagajo zavezniki to dvojnato trdnjavo, potem bodo prišli na prava ruska tla.

× × ×

Z AVSTRIJSKO - RUSKEGA BOJIŠČA.

»Pijeva korespondenca« priobčuje naslednje cenzurirano pismo nekega češkega častnika:

16. avgusta. Včeraj popoldne ob štirih je zaoril gromovit hura. Bilo je veselje slišati — kajti sedaj smo v Rusiji. Rusov je na vseh straneh dovolj kakor muh, toda mi se ne damo oplasiti. Sedaj že tudi vemo, kaj so granate. Bil je prvi boj našega do zadnjega moža složnega polka. Rusi so se umaknili 18 km nazaj, nato so se pa zopet pokazali. Spravili smo se z bajonetom nad njega. Kako nam je ta dan teknilo kosilo (ob tričetrt na dvanajst ponoči), prvo na ruskih tleh.

dan od dreves. Bo-li tu naša prihodnja postaja, ali pa sede notri že srečnejši tovariši? Danes imamo srečo — prvi smo. Patrole in straže so že preiskale celo ozemlje — o sovražniku nobene sledi. Mirno vkorakamo v kraj. Hitro si poiščemo stanovanje kolikor je pač dobiti; kdor ne najde prostora v hišah in listnjakih, si napravi šotor in poišče slame, da si uredi svoj stan kolikor se da udobno. Vaščanov dolgo ni na izpregled; potem se prikažejo najprej — seveda — otroci. Spočetka si ne upajo prav blizu in samosrajniki uporno drže v ustih svoje prste; ko pa se jim prijazno približajo nekateri naši možje, ki imajo sami doma svoje otroke, in najkorajnejšim ponudijo sladkorček ali kosček čokolade, tedaj se kmalu sklenejo debela prijateljstva, kar nam seveda pridobi tudi srca očetov in mater.

To idilo pa neprestano moti konjsko peketanje in avtomobilski signali. Kmalu je vsa vas zavita v oblak prahu in na cesti vidiš komaj tri korake pred sabo, tako da se naš dolgi tren z municijo, proviantom in kovčigi takorekoč neviden pripelje v vas. Dolga, nepregledna vrsta voz, eraričnih in kmečkih, se ustavi na travniku poleg vasi. Sanitetni voz, ki pride zadnji, nima danes nobenega drugega gosta, nego trenske in sanitetne vojake — vse zdravo, nihče marod! Če bi moglo tako ostati! Kako bo jutri?

19. avgusta. Z dopisovanjem je križ v vojni. Tako težko je iskati naslovjenca na bojnem polju. Vedno smo na poti. Če se kdo pripelje za nami na kraj, kjer smo bili zvečer, nas zjutraj že ne najde več. Časih je opolnoči »tih alarm« — odpravimo se naprej. Z alarmom ni nobene težave, ostanesh in greš, kajti vsak je popolnoma oblečen in vsak hip pripravljen. Teden dni že nisem sezul čevljev in odložil sablje. V vsej naglici pišem tu in tam kako karto; šele danes pričnjam s tem pismom, o katerem pa ne vem, če je bom mogel končati. Nakratko hočem opisati, kaj se je doslej zgodilo. Zaenkrat so se vršili le majhni boji. 9. avgusta smo prvič zadeli na sovražnika. To ni bilo na naših tleh, in topot je bilo tudi prvič, da je domobranstvo prišlo v ogenj. Vesel sem sem, da je bil moj polk. Iz naših vrst so padle tudi prve žrtve: 1 major in 1 nadporočnik sta bila težko ranjena, nekaj naših vojakov je padlo. Marsikdo je bil ranjen. Kroglice, šrapneli, sablje, cepini — vsakega nekaj. Ponosni so lahko. Nadporočnik bo k sreči popolnoma ozdravil in tudi major ni smrtno nevarno ranjen. Skozi sedem ur je ena sama stotinja vzdružala napad celega bataljona z dvema strojnima puškama, kozaškim škadronom in 4 do 5 topovi, dokler ni noč napravila konec nadaljnjemu boju. In od tedaj se vsak dan ponavljajo spopadi posameznih stotnij s sovražnikom. Šele 15. avgusta se je zopet združil cel polk in pridružil se mu je še en bataljon nekega drugega polka, kakor tudi ena baterija in en škadron dragoncev.

Tako smo prekoračili mejo. In ko smo svoj gromoviti hura poslali sovražniku v pozdrav, se je mešalo vanj prasketanje prvih strelcev. Ob 4. uri so trčile predstraže druga ob drugo. Hitro in elastično kakor na vežbališču so nastopili naši vojak, da se je človeku smejalo srce. V tem hipu sem bil orodnančni častnik pri štabu, ker nisem imel drugega opravila; malo prej sem se namreč s svojimi pionirji vrnil z dela in ljudje so dobili vrlo zaslužen počitek. Naši prejšnji delni spopadi so bili obrnjeni proti sovražni artiljeriji, medtem ko smo bili mi brez nje; to pa ne vzpodbuja ravno k prodiranju, ako slišiš brneti sovražne granate, ki na naši strani ne dobe odgovora. Še-le 15. avgusta so tudi na naši strani izpregovorili topovi. Naš polkovnik je ukazal, da se postavijo v ogenj. Tedaj prileti od baterije častnik, češ, trenutno ni mogoče, naš položaj ni dovolj varen in sovražnika ni videti. »Dve salvi v izpodbudo!« je poveljeval polkovnik. In takoj je zagromela prva in potem še druga, tretja...

Za hip se je zdelo, kakor bi se boj nikamor ne gnil. Potem pa se je na desnem krilu dvignil veseli hura in se raztegnil do levega krila. Vse je drlo naprej. Tla so močvirna, le ena suha pot pelje skozi, toda nihče ne pazi na to. Rusi niso dolgo vzdržali, naši so jih začeli preganjati. Kozaki so se žrtvovali, mrgoleli so pred našimi vrstami. Pa sedaj sovražniku nič več ne pomaga. Na cesti je še vse v gostem klopčiču, ki se pa kmalu razplote. Že se jezim, da moj pionirski oddelek počiva. Toda komaj zaslišijo moji ljudje »hura«, že priteče desetinik in pravi: »Mi hočemo biti tudi zraven!« »Torej naprej!« odvrnem jaz in tečem z njimi. Prišli smo še k naj-

V trudne ude prihaja počasi novo življenje. Vojaki se zbero v skupine in kramljava, pojo in kade, eni leže, drugi stojijo; nekateri se umivajo, kajti skorja prahu neznosno grize, drugi pišejo dopisnice, naslonjeni na kak polomljen plot; najbolj radovedni pa pohajkujejo skozi vas in oprezujejo za kakim prijaznim obrazom, skritim za cveticami na oknu, drugi pa izginejo v vaški cerkvi, kjer najdejo najboljšo tolažbo v svojih stiski.

Ura je 6. večerja! Danes je grahova juha, dobro začinjena. Časa imamo še dovolj, sovražnika nikjer, ravno tako ne povelja. Ta pride še-le pozno in pošta tudi. Saj je glavna četa več kilometrov za nami. Počasi nastopajo straže, mrak se komaj vidno vlega nad vas. Vsak dohod oziroma izhod iz kraja se zavaruje s stražami, lahko smo mirni; poljske straže gredo, da nadomeste svoje tovariše, oddelek v pripravi leži na alarmnem prostoru v polni opravi.

Počasi se stemni. Ne celo; medli svet prekrasnega zvezdnatega neba prodira skozi temo. Tam pred podom leži mlad rezervist in ne more spati. Mučijo ga zle slutnje. Jutri že? V težkih mislih gleda proti nebu. Zvezda se utrne in pade v daljnem svitem krogu na zemljo. Je-li to bila njegova zvezda?

boljšemu o pravem času, prodrli do mesta in skozenj, in preden je padel mrak, ni bilo daleč na okrog nobenega živega sovražnika več. To je bil prvi boj. Od tedaj nimamo nobenega miru. Vedno le manjši boji, a resni dovolj, da nas neprestano drže na nogah. V dveh do treh dneh bomo imeli najbrže več opraviti.

Za nas je stvar slabša nego za varšavsko armado. Saj je ona v lastni deželi, na nas pa streljajo tudi iz hiš. Vsako hišo, iz katere se strelja, zažgemo; a kaj to pomaga, ko je pa izdajska krogla že izvršila svoj posel. Tudi jaz imam v tem oziru nekaj izkušenj. Ko smo zavzeli prvo mesto, me je poslal polkovnik s poveljem k stotnjam v ospredju. Ko sem se ponoči vračal, sta padla proti meni dva strela — eden iz lekarne, na kateri je bilo znamenje Rdečega križa, drugi pa iz neke majhne hišice. Lekarnarja sem odvedel s sabo, hišico smo zažgali. Naslednji dan, ko sem v spremstvu dveh ulancev jezditel s poveljem k nekemu detaširanemu bataljonu, je v neki vasi, skozi katero je še-le pred dvema urama korakal naš bataljon, zopet padel strel proti meni. Radi nujnosti povelja smo morali zaenkrat opustiti preiskavo; ko smo se vračali, ni bilo žive duše več v celi vasi!

× × ×

PRED LVOVOM VJETA KOZAŠKA STOTNJA.

Dunaj, 1. septembra. »Slowo Polskie« poroča: V nekem gozdu nekaj kilometrov od Lvova so naši vjeli eno kozaško stotnjo. Kmetje iz Krzywczica so odkrili Ruse v gozdu in o tem c. in kr. čete obvestili. Ko so naši gozd obkrožili, so bili zelo presenečeni, ker so kozaki, mesto da bi bili streljali, klicali: »Dajte nam jesti in piti!« Udali so se, ne da bi bili enkrat ustrelili. Pripovedovali so, da so zašli in da so se ponoči nameravali vrniti k svojim četam, a da so veseli, ker je došlo avstrijsko vojaštvo, ker že več dni strašno stradajo. V torek, danes teden, so vjeto stotnjo kozakov privedli v Lvov, kjer so še pripovedovali, da so več dni po Galiciji blodili brez jedi in da so do Krzywczica zašli.

VJET RUSKI AEROPLAN NAD LVOVOM.

Dunaj. V nedeljo popoldne, ko je šel skozi Lvov večji transport ruskih vjetnikov, letel je nad mestom ruski vojni aeroplan, ki je priletel v smeri od Sokala. Takoj so pričeli streljati na aeroplan in je zaradi tega, težko poškodovan, se moral pri kraju Cedlev spustiti na tla. V aeroplanu sta bila vjeta dva ruska častnika in sicer poveljnik obmejnih čet Martinev in poročnik Mitres. Vjeta sta bila odpeljana z avtomobilom kot vojna vjetnika v Lvov. Aeroplan je sicer precej poškodovan ali se da popraviti.

21 RUSKIH ŠTABNIH ČASTNIKOV VJETIH.

Lvov. »Wiek Nowy« poroča: Veliko senzacijo je vzbudil transport ruskih vjetnikov. V transportu se je nahajalo 21 višjih ruskih štabnih častnikov, med njimi nekoliko zdravnikov in višjih duhovnikov. Prsa častnikov so takorekoč kar z odlikovanji posejana. Vjetniki so odšli peš s kolodvora v zborni poveljstvo. Po formalnostih so bili častniki internirani v garnizijsko sodišče. Vsi ruski generali so bili v svetlih uniformah, kar je bilo posebno važno za naše vojaške, posebno za naše podčastnike, ki so izborni strelci, da so kot za šport streljali na generale. Če je le bilo mogoče, so streljali samo na konje, samo da vjamejo generale.

VELIKANSKI UČINEK NAŠIH TOPOV.

Naš ranjenec pripoveduje: Videl sem sam, kako je artiljerija s šrapneli obstreljevala neki ruski infanterijski polk. Topovi so bili tako izborno postavljeni, da so kroglice točno nad polkom eksplodirale. Razen par mož so bili vsi ranjeni. Rusom eksplodirajo šrapneli redko, mogoče vsak peti ali šesti.

× × ×

NAŠA ZMAGA PRI NOVOSIELICI.

V Črnovice je došlo že koncem preteklega tedna poročilo, da so se v Besarabiji pri Ungheniju ob Prutu zbrane ruske sile obrnile proti bukovinskim mejam. Dne 22. m. m. je došla prednja straža te približno 20.000 mož močne ruske sile v Novosielico. Dne 23. t. m. zjutraj se je čulo gromenje topov; z višjih točk mesta Črnovice se je pa lahko s prostimi očmi boj zasledoval, ker je bilo bojišče komaj eno miljo oddaljeno. Po trinajsturnem hudem boju so vrgli naši, pred vsem črna vojska, premočnega sovražnika na celi več kilometrov dolgi črti čez državno mejo. Naši so vjeli 800 vjetnikov, zarubili so štiri strojne puške, veliko vojnega orožja in 100.000 patron. Ruske pehote je toliko padlo, da so mogli naši le s

težavo radi velikih kupov mrličev zasledovati sovražnika. Rusov je bilo ranjenih in ubitih 3000. Ruski pešpolk št. 47 je skoraj popolnoma uničen. Duh v ruski armadi označuje to-le: Komaj so prišli naši blizu sovražnika, se je na več mestih takoj udal, ruski vojak, ki so puške pometali proč in prosili s povzdignjenimi rokami milosti. Vjetniki so izjavljali, da so zelo zadovoljni, ker so vjeti. Pet dni pred bitko jim je že pošel kruh. Polkovnik jim je rekel, da naj hitro proti Črnovicam marširajo, kjer da bodo bogato odškodovani. Bitke so se udeležili ruski polki, sestavljeni iz Ukrajincev, Poljakov in Judov. Vojni vjetniki so pripovedovali, da so vojaške teh polkov ruski policisti s knutami skupaj segnali. Vjetniki so nadalje pripovedovali, da so v celi Rusiji razobesili črne zastave in v polkovnem povelju je bilo razglašeno, da so Avstrijci usmrtili carico mater in da se mora zato Rusija maščevati.

× × ×

KAKŠNE SO RANE NAŠIH VOJAKOV V VOJSKI Z RUSI.

Neki vojaški zdravnik je izjavil o ranah, ki so jih dobili naši vojaki v bitki pri Krasniku: Lahki ranjenci so večinoma ranjeni s kroglicami iz pušk. Ruske kroglice so manjše kakor naše. Konec je oster, zato je rana ozka, kosti niso nalomljene, mušice niso raztrgane. Težke rane povzročajo šrapneli in sulice kozakov. Ostrine sulic so večinoma zarjavele, precej široke, in so zato rane nevarne.

× × ×

KAJ UPAJO RUSKI POLITIČNI JETNIKI.

V »Frankfurter Zeitung« opisuje neki Wiesbadenčan svoj obisk meseca julija v neki ruski kaznilnici. Govoril je ob tej priliki z nekim političnim kaznjencem, ko se je odstranil, proti primerni napitnici seveda, vojak, ki je na straži stal. Kaznjene, ki mu je bil napad v Sarajevu znan, je vprašal: »Je li sodite, da bo ta srbski zavratni umor, ki itak iz Rusije izhaja, zapletel našo deželo v vojsko z Avstrijo?« Njegove oči so strmele na moje ustnice, kakor da pričakuje, da izrečem sodbo o njegovi smrti in o njegovem življenju. Rekel sem, da je vojska neizogibna in da se bo Nemčija na strani Avstrije proti Rusiji vojskovala. Razširile so se njegove oči in so zažarele, glas se mu je tresel, ko je to-le govoril: »Potem smo rešeni, osvobodjeni iz noči ječe, oproščeni težkih verig in svojih rodbinam zopet vrnjeni. Rusija brezpogojno vojsko izgubi, ker je njena armada skozi in skozi votla, gnijla kakor zgnjeto drevo, ki na krepek udarec pade. Naši vojak, častniki in vojak, so slabi, vdani pijači in ne poznajo discipline. Požigalci so, ki gredo na rop in na požig, bojazljivci, ki rajši ženske onečašajo, kakor pa da bi se vojskovali. Preskrbljene so čete slabo, ker so najvišji vojak, tatovi in lopovi, ki si svoje žepe polnijo z denarjem, ki jim ga zaupajo, da nabavijo živila vojakom. Vsi hrepenimo po vojski, v kateri bi bila Rusija potlačena in ki bi rodila novo revolucijo, kakršne svet še ni videl. Takrat se bodo odprla vrata »političnim«. Zidovi, za katerimi ječimo, bodo padli pod silovitimi udarci revolucije, in jutranja zarja zablesti ruskemu tlačnemu narodu. Sovražniki Rusije postanejo naši osvoboditelji in rešitelji izpod hlapčevskega absolutnega carizma!« Njegove oči so napolnile solze. Nemo sem mu stisnil roko. Nisem mu mogel reči nobene besede tolažbe in upanja. JETNIK je bil neki bivši odvetnik. Ko smo ječo zapustili, je stala pred vhodom neka stara žena. Obiskala bi bila rada svojega sina, tistega »političnega« nesrečnega, ki sem z njim govoril.

× × ×

REVOLUCIONARNA STRUJA V RUSIJI.

Lvov. Kievski dopisnik londonskega »Standard« poroča o prvi mobilizaciji v Rusiji sledeče: Navdušenje ni tukaj tako veliko, kakor poročajo ruski listi. V državi, posebno pa v kievskem okraju, vlada silno revolucionarno razpoloženje, ki bo imelo dalekosežne posledice. Prvi dan splošne mobilizacije se v Kievu sploh nobeden ni hotel priglasiti. Vojaški dolžnosti podvržene osebe so hodili iskat orožniki in vojaške straže. Žene in možje so hiteli v gruče h komisiji in so javno preklinjali Srbe, ki so povzročili sedanje prelivanje krvi. Pripomniti moramo, da je bilo to poročilo obelodanjeno po angleški napovedi vojske v »Standardu«.

V RUSIJI JE MIR.

Peterburg, 1. septembra. (Kor. ur.) Preko Kopenhagna poročajo, da je v Odesi in drugod na vseh mejah Rusije popoln mir. Od nobene strani ni slišati o nemirih. Število hudodelstev je padlo za 70% od števila v normalnih časih.

× × ×

KAKO SO NAŠI VOJAKI PREVARILI RUSKE KOZAKE.

V Galiciji so naši vojaki na neki ravni postavili slamnate moče in jim dali vojaške čepice. Nato so se naši vojaki poskrili na strani. Kmalu je z velikim vrščem proti slamnatim možem prihajala velika četa kozakov. Prepozno so kozaki spoznali svojo zmožnost. Puške naših vojakov so jih uničile. (Ta prizor se vidi na sliki pred našim uredništvom.)

× × ×

Uničujoč poraz Rusov v ushodni Prusiji. — 60.000 Rusov ujetih.

O veliki bitki pri Ortelsburgu in Neidenburgu prihajajo sedaj podrobna poročila. Na ruski strani se je borilo od 220.000 do 240.000 mož. Bojni teren je bil zelo težaven: jezera, močvirje, travniki, gozdovi in polja. Skupna akcija čet ni bila močnejša. Kljub temu se je pa Nemcem posrečilo premagati in nazaj čez mejo vreči mnogoštevilnejšega sovražnika. Pri Neidenburgu sta bila dva ruska armadna zbora popolnoma uničena. Poročila o številu ruskih vjetnikov so različna. Prvi uradni brzojav je poročal o 3000 vjetnikih, nato smo dobili uradno brzojavko, ki je naznanjala, da je ujetih 30.000 Rusov. Pozneje je bila dostavljena brzojavka, ki govori o 3000 vjetnikih, in pozno zvečer došla brzojavka pa prinaša zopet število 30.000. Treba je sedaj počakati, katera vest bo potrjena.

V nekem zadnjem boju se je nemškemu vojnemu vodstvu čudno zdelo, da so Rusi vedno natančno poučeni o gibanju nekaterih nemških polkov. V tem je pa zapazil višji nemški častnik, da se krila na nekem visoko stoječem mlinu na veter vedno tako obračajo, kakor se premikajo nemški polki; kazale so tedaj smer. Da se prepriča, če je to resnično, je nastavljal preizkušnjo, ki se je posrečila. Čez pet minut mlinar ni več vrtil kril...

Nemški listi poročajo tudi, da Poljaki, ki služijo v ruskih polkih, niso streljali na naše čete. Ruski častniki, ki so ležali v drugi vrsti, so nato vse Poljake postrelili.

× × ×

Ko so bile gornje vrstice že postavljene, smo prejeli uradno brzojavko, ki poroča, da ni bilo samo 3000 ali 30.000 Rusov ujetih, pač pa 60.000.

PODROBNOSTI O BITKI PRI ORTELSBURGU.

Berolin, 31. avgusta. (Kor. urad.) Vojni dopisnik berlinskega »Lokalanzeiger« poroča o bitki pri Ortelsburgu: Glede na veliko razdaljo in ker se ozemlje zelo menja: jezero, gozd, vmes travniki in polja, se o fronti, ki bi se skup držala, ne more govoriti. Zgodilo se je, da so se za gozde Rusov borile pravokotno. Desni kot naših čet, torej prva črta, je stala pri Soldavu in Tilgenburgu, središče (deželna bramba) okoli Hohensteina, levo krilo pa pri Allensteinu, Wartenburgu in pri Bischofsburgu. Naše središče je zmagovito nastopilo s svojimi težkimi baterijami proti obupnemu poizkusu Rusov, ki so hoteli naše središče prebiti. Na desni so naši s svojim desnim krilom šli naprej čez Neidenburg, na levi pa z levim

RUSKI VJETNIKI NA OGRSKEM.

Budimpešta, 31. avgusta. (Kor. ur.) Danes se je peljalo mimo 1600 ruskih vjetnikov, ki jih zastražene peljejo v notranjost dežele.

RANJENCI NA DUNAJU.

Dunaj, 1. septembra. (Kor. urad.) Včeraj zvečer so pripeljali na Dunaj s severnega bojišča 224 ranjencev in bolnikov. Med njimi je bilo 80 častnikov. Na kolodvoru jih je pozdravil med drugimi tudi železniški minister Forstner. Prepeljali so jih v razne bolnišnice.

krilom čez Passenhain. Te operacije so dovedle, da smo ruskega sovražnika popolnoma obkolili. Sovražnik je bil s svojimi petimi armadnimi zbori in s tremi kavalerijskimi divizijami nasproti našim v znatni premoči. Na griču, ki leži zahodno od Hohensteina, sem videl korakati približno 3000 ujetih Rusov po cesti. Ujetniki so napravili vtis topih, pobitih ljudi. Obrazov, zrelih za vislice, sem videl dovolj, ki so čisto izgledali, da so sposobni za grozovitosti, o katerih so pripovedovali begunci.

DVA RUSKA ARMADNA ZBORA UNIČENA.

Dunaj. Pri novi zmagi Nemcev nad Rusi pri Neidenburgu je znašala bojna črta 50 kilometrov. V tem morilnem boju sta bila dva ruska armadna zbora popolnoma uničena.

60.000 RUSOV UJETIH.

Berolin, 1. septembra. (Kor. urad.) Nemški veliki glavni stan poroča: Na vzhodu je zmaga generalnega polkovnika pl. Hindenburga neprimerno večjega pomena, kot se je moglo videti prvi hip. Kljub temu, da so prihajale čez Neidenburg nove sovražne sile, je poraz sovražnika popoln. Trije ruski armadni zbori so uničeni. 60.000 ruskih ujetnikov, med njimi dva poveljujoča generala, veliko topov in zastav je padlo v naše roke. Ruske čete, ki se nahajajo na severu vzhodne Pruske, so se pričele umikati. Stein, načelnik glavnega stana.

ZMAGALEC NAD RUSI ODLIKOVAN.

Berolin, 1. septembra. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: Poveljnik nemških čet na nemško-ruskem bojišču general Hindenburg je odlikovan z redom železne krone I. razreda in je povišan za general-obersta. Poveljniku in armadi je poslal tudi cesar Viljem pismo sledeče vsebine: S hvaležnostjo in občudovanjem sem sprejel poročilo o veliki zmagi nemške armade nad veliko premočjo sovražnikov. Cela Nemčija je ponosna nad tak sijajen čin in hrabrost nemške armade.

NOVI AVSTRO - OGRSKI POSLANIK ZA NEMČIJO V NEMŠKEM GLAVNEM STANU.

Berolin, 1. septembra. Avstro - ogrski poslanik princ Hohenlohe, ki je bilval dne 29. avgusta v nemškem glavstanu, je izročil nemškemu cesarju Viljemu svoje poverljivo pismo.

Aisne je reka, ki teče vzporedno z Maaso zahodno od Verduna od juga proti severu in se nato obrne proti zapadu. — Les Ayvelles je fort, ki spada k trdnjavi Verdun. — Montmedy je trdnjava ob reki Chiers zahodno od Longwyja blizu belgijske meje.

KOLORIRANI LETAKI.

Kolin, 1. septembra. Našli so letak, ki dokazuje, da so v Parizu in v Londonu že zdavno sklenili svetovno vojsko. Navidezno mirovno posredovanje Greyeva je bilo le zvijača. Neki pruski podčastnik je namreč našel pri nekem transportu belgijskih vojni vjetnikov, ko ga je spremljal, barvane letake, ki so jih vsem vojakom izročili že tri dni prej, predno je bila proglašena oficielna mobilizacija z odredbo, da naj jih vojaki natančno prouče. Letaki, ki jih je »Kölnische Zeitung« ponatisnila, predstavljajo belgijske, francoske in angleške vojake v barvanih uniformah. Letaki pozivljajo belgijske vojake, da naj si natančno zapomnijo, kako izgledajo francoski in angleški vojaki, ker bodo v bodoči vojski zavezniki Belgije.

IZ FRANCIJE IZGANJAJO ITALIJANE.

Berolin, 1. septembra. Iz Francije Italijane še vedno izganjajo.

FRANCOSKE GROZNJE.

Mühlhausen, 31. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: Ko so Francozi zapustili Mühlhausen, so našli po celem mestu nalepljen sledeči razglas: Naznanja se, da bodo vojaške patrulje preiskale vse kleti in hiše. V slučaju, da bi bili v kaki hiši skriti nemški ranjenci ali katerikoli nemški vojaki, bo lastnik dotične hiše, ako tega ni prej naznanil francoskim vojaškim oblastem, takoj ustreljen. Nieder-Mörschweiler, 20. avgusta. — General Vautier.

PROTI LAŽEM GLEDE NA NAPAD V LÖWNU.

Berolin, 31. avgusta. (Kor. urad.) »Vossische Zeitung« poroča iz Haaga: Nasproti trditvam, da v Löwnu niso streljali na nemške čete belgijski franktirerji, marveč da so pomotoma nemške čete na druge nemške čete streljale in tako povzročile kazni, ki je zadela mesto, potrjuje dopisnik »Nieuwe Rotterdamscher Courier« kot očitavec, da so franktirerji izvedli napad popolnoma po načrtu. Streljati so pričeli iz neke hiše, ki leži nasproti kolodvoru, kjer je bil nastanjen mestni poveljnik in štab.

Na južnem bojišču.

Uradno se danes poroča samo par besed: Na Balkanu se včeraj naznanjen položaj ni bistveno izpremenil.

× × ×

RUSKE ČETE ZA SRBIJO.

Vojni poročevalski stan, 31. avgusta. (Brzojavka »Slovenčevega« vojne-poročevalca.) Poroča se, da so baje ob izlivu Donave pripravljene ruske čete in municijski transporti za Srbijo.

ODLIKOVANI VOJAKI NEMŠKEGA SKADRSKEGA DETAŠMAJA.

Sarajevo, 1. septembra. (Kor. urad.) Armadni poveljnik fcm. Potiorek je temeljem svojih pooblastil, ki mu jih je dalo Njegovu Veličanstvu cesar Franc Jožef I., podelil sledečim vojakom nemškega skadrskega detašmaja za njih posebno hrabro in junaško postopanje proti sovražnikom sledeča odlikovanja: zlato hrabrostno svetinjo naredniku Hermanu Reinhart; srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda seržantem Hans Höllinger, Rudolf Schlüter in Evgen Zinir ter poddesetniku Willi Meinhold. Srebrno hrabrostno svetinjo II. razreda podčastniku Kristofu Dittmann, poddesetnikom Ernest Kessel, Ernest Steglich, Alojzij Fleitz, Maks Wenkels, Karel Mühlhausen, Jurij Bayer in Viljem Egger in mornariškima vojakoma Jurij Ran in Karel Kurz.

POHVALA NAŠIH JUGOSLOVANSKIH POLKOV.

Dunaj, 1. septembra. (Kor. urad.) C. in kr. vojno ministrstvo je dobilo sledeče brzojavno naznanilo: Z ozirom na neugodne sodbe o bodočem zadržanju naših vojakov jugoslovanskih narodnosti, ki so jih širili inozemski časopisi, me navdaja s posebnim zadoščanjem, da morem opozarjati na vzorno zadržanje pred sovražnikom, na čine sijajne hrabrosti in vrlosti, ki sta jih doprinesla oba dalmatinska polkat »Graf von Lacy« št. 22 in deželni domobranski pešpolk v Gruziji št. 37.

Wurm,

NADVOJVODA JOŽEF O HRABROSTI NAŠIH VOJAKOV IN O SRBSKIH GROZOVITOSTIH.

Budimpešta, 31. avgusta. (Kor. urad.) Nadvojvoda Jožef je došel včeraj iz Šabca v Budimpešto in se je podal s svojo sopro-

Franktirerski napad se je nato razširil od hiše do hiše, od ceste do ceste. Isti dopisnik poroča, da so franktirerji uporabljali neko strojno puško, ki je stala pred nekim hotelom nasproti kolodvoru. V Löwnu je videl dopisnik navedenega rotterdamskega lista 400 vjetih Angležev in Skotov. Škoti so nosili svoje narodne noše.

MIROVNA POGAJANJA S FRANCIJO?

Dunaj, 30. avgusta. (Privatno.) V sicer dobro poučenih krogih velike industrije se zatrjuje, da je Francija zaprosila, da se ustavi sovražnost. Nemčija je odgovorila: Sovražnost se ne ustavi, mir proti vojni odškodnini pač. Kot vojna odškodnina, katero bi imela plačati Francija, se odmeri fantastična vsota od 200 milijard frankov.

PRELOŽITEV SEDEŽA VLADE V BORDEAUX?

Berolin, 30. avgusta. Francoska vlada hoče preložiti sedež vlade iz Pariza v Bordeaux.

FRANCIJA NEMŠKA PROVINCA?

Pariz, 1. septembra. (Kor. urad.) Clemenceau piše v svojem listu: Resnica je, da hoče sovražnik naše levo krilo objeti, dosedaj seveda brezuspešno. Pariz sam je nepremagljiv, če se vse stori k njegovi obrambi. Ljudstvo še ni premagano, če se bo skupaj vzelo. Če ne, bo postala Francija nemška provinca, senca brez duše!

NEMŠKI RAKKOPLOV NAD PARIZOM.

London preko Berlina, 31. avgusta. (Kor. urad.) »Reuterjevemu uradu« se poroča iz Pariza, da je včeraj popoldne letel nad mestom nemški zrakoplov in vrzel bombo, ki pa ni povzročila nobene škode.

Pariz, 31. avgusta. (Kor. urad.)

Agence Havas poroča: Popoldne krog pol dveh se je pojavil nad Parizom v višini 2000 metrov nemški zrakoplov in vrzel bombo, ki je padla na tla na cesti Reteconlles blizu vojaške bolnišnice sv. Martina. Dve ženski sta bili težko ranjeni. Iz zrakoplova je bila vržena tudi nemška zastava s pismom nekega poročnika, ki slove: »Nemška armada stoji pred Parizom« in konča z besedami: »Ne preostaja vam drugega, nego da se udaste«.

Novo nemške zmage proti Francozom.

Angleži so že od nekdanj zasledovali zelo uspešno politiko. Da bi koristili lastnim interesom, so poiskali nes pametnejše ljudi, da so šli zanje po kostanj v ogenj. Iz predzgodovine sedanje svetovne vojske je neovrgljivo dokazano, da se je leta sem iz Londona hujskalo Francijo in Rusijo na vojsko proti Nemčiji in Avstro-Ogrski. Sedaj, ko se je svetovna vojska pričela, se je pa izkazalo, da so se sicer tako modri angleški kramarji v svojih računih popolnoma zmotili. Francozi že prihajajo do spoznanja, kako nespametna je njihova povračilna vojska. Nemci sede mirno v svoji deželi in noben francoski vojak ne ogroža več Alzacije in Lotaringije, nemoteno pa prodirajo nemške armade proti središču Francoske. Belgija je tudi plačala svoje vmešavanje z izgubo samostojnosti. Kralj Albert je vsak hip pripravljen, da pogube na angleški ladji.

Francozi imajo še edino tolažbo, da se godi tudi Rusom enako slabo kot njim samim. Načrti Rusije in Francije so temeljili na ofenzivi vzhodno in zahodno. Sedaj pa mora celo francoska vlada uradno priznati, da francoska armada ni več zmožna ofenzive, pač je prisiljena omejiti se na malo uspešno defenzivo.

× × ×

Berolin, 1. septembra. (Kor. urad.) Veliki glavni stan poroča dne 31. avgusta: Armada generalnega polkovnika pl. Klucka je v combleški pokrajini z enim armadnim zborom odbila poizkus slabih francoskih sil, da bi izvedle napad na krilo.

Armada generalnega polkovnika pl. Bülowa je pri St. Quentinu popolnoma porazila močnejšo francosko armado, preje pa je že na maršu vjela en angleški bataljon.

Armada generalnega polkovnika barona pl. Hausen je sovražnika iz Aisne pri Rethelu porinila nazaj.

Armada vojvode Virtemberškega je ob nadaljevanju prehoda čez Maaso s svojimi predčeti sovražnika podrla, a se je morala deloma zopet umakniti čez Maaso, ker so nastopile močne sovražne čete. Armada je kasneje prehod čez Maaso zopet osvojila in prodirala proti Aisne. Fort Les Ayvelles za to armado je padel.

Armada nemškega prestolonaslednika prodira dalje proti Maasi in čez njo; poveljnik Montmedyja je bil ob nekem izpadu vjet s celo posadko in je trdnjava padla.

Armadi bavarskega prestolonaslednika in generalnega polkovnika pl. Heeringena se nahajati v neprestanih bojih v francoski Lotaringiji.

× × ×

go na vzhodni kolodvor k sprejemu ranjencev. Nadvojvoda se je ravnatelj rešilne družbe toplo zahvalil za njegovo požrtvovalnost ter se je spustil v pogovor z mnogimi ranjenci. Nato je govoril z generaloma grofom Francom Marenzi in Jurjem Balas. Po poročilu ogrskih listov se je nadvojvoda izrazil sledeče: Naši topovi izborni, naša artiljerija najizvrstnejša, in kar so napravili monitorji, zasluži popolno priznanje. Prava sreča je bojevati se s takimi ljudmi, kot so naši vojaki. Ti gredo v vsak ogenj, in če ne bi bil teren tako skrajno neugoden, bi bili naši uspehi še sijajnejši. Bojevati smo se morali v visoki koruzi s sovražnikom, ki se ne briga za nobeno vojno pravo. To so pravi barbari, ki se bore s sredstvi, ki jih ne pozna noben vojaški narod. Ne mislim na četaše, od teh svet ni kaj boljšega pričakoval. Ali kar tam počenjajo žene in mali otroci, to mora vsakega do skrajnosti razburiti. — Sam o sebi je nadvojvoda le malo govoril. Ali njegov od šrapnelov preluknjani plašč dokazuje, v kaki nevarnosti se je nadvojvoda nahajal. Sedel je v šabcu ravno pri kosilu, ko je udaril čisto blizu njega šrapnel. K sreči so krogle zadele samo njegov plašč.

NADVOJVODA JOŽEF SE POSLAVLJA OD 44. INFANTERIJSKEGA POLKA.

Budimpešta, 1. septembra. (Kor. urad.) Nadvojvoda Jožef se je poslovil od svoje divizije, od 44. infanterijskega polka na silno ganljiv in prisrčen način. Ob slovesu pravi: Poslavljam se od Vas, ki ste tako slavno in uspešno prodirali čez Savo. Sam sem bil med Vami, med dežjem strelav; kako ste stali kakor junaki brez strahu v viharju. Junaki ste, v najlepšem in najplemenitejšem zmislu. Dali ste take častne zgled, kakor jih zgodovina komaj pozna. S srčno bolečino se pa spominjam padlih junakov na bojišču. Žalujem za njimi, kakor bi bili moji otroci. Od Boga in zgodovine bodo prejeli laurike junaštva. Vojaki 44. pešpolka, junaki in ljubi sinovi moji, vsakemu posebej stisnem roko. Silno sem ponosen, da sem se sredi med Vami bojeval. Bog spremilaj Vas in Vaše zastave k nadaljnim zmagam. — Nadvojvoda Jožef, feldmaršal.

Srbija kot bojišče.

Z vojaškega stališča je v marsikaterem oziru zanimivo, kakšne pogoje in možnosti nudi zemljepisne in krajevne razmere Srbije tujemu navalu. Že okolnost, da je skupno prebivalstvo stare Srbije (brez novega ozemlja, pridobljenega v bukareškem miru), ki šteje okoli 2½ milijona duš, torej manj nego razširjeni Veliki Dunaj, razdeljeno na skoro 50.000 štirjaskih kilometrov, mora dati vojskovanju v tej deželi čisto posebno obilježje. Le tretjina dežele je pripravna za manevriranje. Srbija je gorata zemlja, in edina globina ob reki Moravi, ki se je vrinila med vzhodno-srbsko gorovje, deli prevladujočo pogorja. Gorato pokrajino pokrivajo skoraj povsod goste šume ter dežela v marsičem spominja na Štajersko in Koroško. Le obkrajno gorovje se dviga do višine srednjih gor, ki so na vrhah tudi gozdne. Proti Donavi in Savi se gorovje spušča v pragih v nižavo. Glavna pogorja vežejo na mnogih mestih prečni razrastki, ki obkrožujejo ožje in širše kotline, vsled česar je celota zelo slikovita in polna nepričakovanih izprememb. Te visoke doline so med seboj mnogokrat zvezane po tesnih in soteskah in so večinoma pogozdene ravnotako kakor rebri in brežine.

Splošno je Srbija zemlja, ki nudi braniteljem mnogo koristi in celo vrsto oporišč. To velja zlasti o zapadnem srbskem pogorju, ki se dviga od Drine kvšku ter spremlja bosensko mejo. Vojaško uporabnih cest je tu malo. V jugovzhodu se gorovje polagoma vzdiguje in ima v posameznih goliškalnih grebenih že značaj Alp. Ostalo obmejno gorovje, ki pride za naval iz Bosne v prvi vrsti v poštev, pa je srednje visoko in ima vse lastnosti srednjega gorovja. Glavni greben zapadnih srbskih gora je obraščen s težko prehodnim gozdom. Tudi po dolinah je prehod združen s težkočami, ker so obronki večinoma strmi. V teh krajih se je že zaradi gozdov zelo težko orientirati. Za vojaške pohode pripravne so v celi stari Srbiji le ravnine ob Savi, Donavi in Moravi.

Ofenziva iz Bosne je stala v prvi vrsti pred nalogo, kako priti čez Drino. (Naš list je o Drini in Podrinju že obširno pisal. Takratna izvajanja deloma izpopolnjujemo, deloma zovemo zopet v spomin.) Ta reka, ki tvori od Striboda naprej srbsko zapadno mejo, teče pri Zvorniku skozi ozek defilé (sotesko) ter se potem v spodnjem toku razlije v savsko nižavo. Desni, srbski breg je višji od levega (bosenskega); na srbskem bregu je tudi cesta po ravnem ozemlju. Drina je že sama na sebi ovira za vojaško prodiranje. Predno priteče v Srbijo, je tudi ob redni višini vode nemogoče priti čezno brez umetnih sredstev. Med Zvornikom in Loznicjo je 130 do 150 metrov široka, dočim teče nad Zvornikom po ozki dolini, ki jo obdajajo visoke gore, ki nudijo na srbski strani naravna oporišča za brambo.

Tudi ob severni meji, kjer se Srbija dotika Slavonije, in od Belgrada naprej proti vzhodu, ogrskega Banata, vplivajo reke bistveno na premikanje čet, na brambo, in na približevanje sovražnih sil in na njihovo preskrbo. Sava, ki tvori od Rače do svojega izliva v Donavo (pri Belgradu) severno mejo, menja mnogokrat svojo strugo ter preplavlja obrežje. Ker je precej široka — mestoma do 700 metrov — pomeni tudi ta mejna reka nepodcenljivo vojno oviro. Razen tega je njeno obrežje večinoma zamočvirjeno. Mostu ni nobenega razen železniškega med Zemunom in Belgradom. O tem mostu se je zadnji čas večkrat govorilo in pisalo. Srbi so ga deloma, in kakor se čuje, le z nepopolnim uspehom, razstrelili. V berlinski pogodbi od leta 1878. je bil ta most sicer izrečno proglašen za nevtralnega, kar pa Srbovi ni zadržalo, da ne bi stebrov ob srbski strani napolnili s strelivom.

Največja ovira, ki nanjo naleti večja armada, katera bi hotela prodirati v severno Srbijo, je pa, naravno, Donava. Ne le širina tega veletoka, tudi druge naravne razmere sodelujejo tukaj, da stoji pionirski invazijske armade pred velikanskim nalogo. Le ob mirnem vremenu je mogoče postaviti čez Donavo lahke vojne mostove. Spomladi in jeseni, ko tukaj navadno razsajajo hudi viharji, je to skoroda izključeno. Kako ogromno je tako delo, izhaja že iz tega, da je za lahek vojaški most potrebnih 20 vojnih mostovnih ekvipaž in se rabi za postavljanje mosta najmanj 30 ur. Za napravo težkih mostov je pač najti na vseh obrežjih krajih dovolj gradiva; za napravo brodov ima Donavska parobrodna družba mnogo materiala. Na donavskih otokih pod Belgradom raste dovolj drevja, čeprav so večinoma pokriti s trstjem in rogozom in mnogokrat močvirnati. Na srbskem bregu je mnogo krasnega hrastja. Donava je ob navadni vodi pri Belgradu 35 metrov globoka, pri Tataliji 66 metrov in na najožjem mestu, pri Kleči Brigada, 51 metrov. Hitrost njenega toka znaša pri Belgradu in Baziasu povprečno 1,3 do 1,5 m v sekundi, mnogo več pa na ozkih mestih, ko prodira skalovje.

Ko so mejne reke premagane, stoji vodstvo invazijske armade zopet pred novim težkim vprašanjem. To je pomanjkanje za vojaštvo rabnih občil. Saj je bila Srbija, izvzemši Črnozero, zadnja evropska dežela, kar se tiče gradnje železnice. Šele leta 1889. je srbska vlada, ki jo je v tem oziru dotlej vezala pogodba z inozemskimi družbami, vzela gradnjo železnic v svoje roke. Glavna proga je in pač tudi ostane orientirana železnica, nadaljevanje proge Budimpešta—Zemun, kateri sledi potem proga Sofija—Carigrad. Od te proge se odcepi nekaj železnic v notranjost Srbije. Razen proge po dolini reke Timok so vse te železnice sicer normalne širine, toda imajo samo po sebi tir, vsled česar svojih nalog ne morejo tako izvršiti, kakor bi bilo potrebno. Poleg tega pa imajo mnogo ovinkov, in kar je glavna napaka: preskrba z vodo je na njih pomanjkljiva. Na zapadni strani Južne Morave in južno-zapadno od Zapadne Morave, ki se pri Stalaču združita v Moravo, ni nobene železnice; to pa je ravno ozemlje, ki je za naval iz Bosne pred vsem važno. Tu so mogoči samo peš-pohodi, kar seveda v enaki meri zadene napadalce kakor branitelje. Srbsko cestno omrežje je v naravnih mejah, ki jih določa gorovje, precej gosto. Toda te ceste in poti niso posebno skrbno zgrajene in bi bržkone ob stalnem velikem prometu, ki ga mora povzročiti pohod večje armade in kar je z njim v zvezi: dopolnitve čet in preskrba — odgovorile. Ta nedostatek je nastal vsled tega, ker srbska vlada svojih cest ni gradila po enotnem načrtu. Državni vojni inženirji sicer nadzorujejo stanje občil, toda zakon nalaga stroške naprave in vzdrževanje cest dotičnim občinam, na katerih ozemlju se nahajajo. Zadnja leta je pa tudi Srbija zgradila nekaj umetnih cest po modernih načelih.

Najvažnejše ceste vodijo od severa proti jugu, kar je z ozirom na tok Save in Donave, odkoder je prihajala in kamor je odhajala večina uvoznega in izvoznega blaga, povsem razumljivo. V ravninah ob Donavi in Savi so ceste semtertje prav dobre. Poljske in tovarne poti so pa ob deževju težko rabljive. Povsod delajo ilovnata tla težkim vozovom velike težave. V hribovju in po gorah imajo ceste znatne strmine, mnogo ovinkov in okretov, s katerih so mogoči napadi na spodaj ležeče dele dotične ceste. Temelji in podzidki cest so vobče slabi. Vse to je za Srbijo v obrambi ugodno. Sovražnik se mora večinoma držati obstoječih občil in bi rabil mnogo dragocenega časa, da bi si napravil nove poti.

Za vojevanje v Srbiji pa je tudi važno podnebje. Klimatične razmere spominjajo nekoliko na naše alpske dežele. Milo je podnebje le po severnih ravninah, proti jugu je pa čedalje bolj mrzlo in ostro. Na južnem gorovju leži sneg večkrat do junija meseca. Obširni gozdi in naglo ohlajenje ozračja povzroča nevihte. Nevajene čete se v notranjosti dežele lahko prehlade, na močvirnatih tleh obmejnih rek pa je mrzlica doma. Avgusta je v Srbiji navadno dušljiva vročina. Ugodno in prijetno je v Srbiji samo od srede septembra do konca oktobra. Ostali čas v letu prihajajo z rumunskih planjav ostri viharji, dočim visoko obmejno gorovje s svojimi gozdi zadržuje mili veter z juga in zapada.

Se besedico o srbskih utrdbah! Belgrad je stara trdnjava, namenjena predvsem, da čuva vojaška skladišča. Navalna artiljerija se pač ne bo mogla ustavljati. Tudi Smederevo je stara depotna trdnjava z odprtim obzidjem. Pri Palanki in Kladovi sta stara kastele. Moderne trdnjave ima Srbija samo ob bulgarski meji. Te pa seveda ob pričetku sedanje vojne niso važne. Pirot je proti Bulgariji moderno utrjen z nasipi, ki zapirajo pot iz Sofije. Okoli trdnjave se nahaja ob gorskih poteh več modernih fortov. Najmočnejša srbska trdnjava je Niš, kjer so staro turško citadelo zadnji čas obdali z deseterico novih utrdb.

Francozi o junaštvu „Zente“.

Neki francoski častnik oklopne križarice »Edgar Quinet«, ki leži zdaj v neki ladjedelnici, kjer jo popravljajo, je nekemu francoskemu častnikarju boji »Zento« tako opisal: »Francosi občudujejo nepopisno junaštvo avstrijskih mornarjev, ki se ne boje smrti; nimam dovolj besedi za njihovo srčnost. »Ko sta nemški križarki »Goeben« in »Breslau« prodrli našo črto, smo nekaj časa križarili okoli Sicilije, potem smo se pa odpeljali na Malto, da se s premogom založimo. Ukazano nam je bilo, da na jugu Jadranskega morja poizvedujemo, če se tam nahajajo avstrijske ladje, ki bi morebiti skupno z obema nemškima križaricama operirale. Konstatirali smo hoteli, če je črta Bizerta—Toulon ogrožena ali ne. Malto smo 17. t. m. zapustili in smo počasi prodirali ob italijanski obali proti severovzhodu. Pri rtu Manfredonia smo se obrnili proti vzhodu. Kmalu smo zagledali rt Punto d' Ostro na avstrijski strani. Od tu smo jadrati proti jugu štiri do pet morskih milj od obrežja oddaljeni,

kar zagledamo avstrijske ladje. Takoj pričemo streljati na nekega malega rušilca in na neko malo križarko, ki je v naše veliko začudenje hitro proti nam jadrata. Rušilec nam je ušel, mala križarka je pa bila drzna dovolj, da je pričela z vsemi našimi ladjami boj in se je z vsemi svojimi topovi branila. Kakor dež so padale njene granate na krov, dasi so jo zadevale kroglice iz naših topov. Našo ladjo je kmalu pokrival gost dim, kosi in drobci krogel, plin in par; v to mešanico so neprestano padale »Zentine« kroglice. Ko je trajal boj četrte ure, je neka naša kroglica raztrgala sovražnikovo ladjo. Sovražnik je z živio-klici in z razvito zastavo izginil v morskih valovih. Tisti trenutek se je naša ladja strašno stresla, veliko mornarjev je padlo po tleh, morje je zašumelo in naša ladja se je nagnila. Smo li zadel na kako mino ali nas je pa zadel kak torpedo »Zente«? Saj ste videli luknjo v ladji, ki se zdaj popravlja.«

Nemška armada in prebivalstvo sovražne dežele.

Kaj pomeni beseda talec = Geisel?

Da bodo naši čitatelji vedeli, kaj se razume pod besedo »talec«, priobčujemo kot zgled naslednji razglas, katerega so nemški poveljniki čet izdali na prebivalstvo sovražne dežele:

Meščani! Oddelek čet nemške armade pod mojim vodstvom je zasedel Vaše mesto. Ker se vojskujemo le z armadama, jamčim za življenje in zasebno last vsem prebivalcem pod naslednjimi pogoji:

1. Prebivalci se naj strogo vzdrže vsakega sovražnega dejanja nasproti nemškim četam.
2. Živila in vprego za naše ljudi in konje ima dostaviti prebivalstvo. Vsaka dobava se takoj plača v gotovini ali pa se izstavi pobotnica, katere poravnava se z jamčji po vojski.
3. Prebivalstvo mora kar najbolje skrbeti za naše vojake in konje ter hiše ponoči razsvetliti.
4. Prebivalci morajo pota spraviti v dobro stanje, odstraniti vse po sovražniku napravljene ovire in najkrepkeje podpirati naše čete, da bodo mogle izvrševati svojo, v sovražni deželi dvakrat težavno nalogo.
5. Prepovedano je zbirati se na cestah, zvoniti z zvonovi ali s sovražnikom v zvezo stopiti na kakršensibodi način.
6. Vse orožje, katero imajo prebivalci, se mora tekom dveh ur oddati na županstvu.
7. Župan, duhovnik in štirje ugledni meščani mesta se morajo takoj podati k meni, da bodo služili kot talci za časa bivanja naših čet.

Pod temi pogoji — ponavljam — sta življenje in zasebna last prebivalstva popolnoma varna. Stroga disciplina, katere so naše čete navajene, omogoča celo, da bo vsak prebivalec neovirano izvrševal svoje kupčije ali se nemoteno kretal doma. Na drugi strani bodem odredil najstrožje, ako se navedeni pogoji ne bodo izpolnili. V tem pogledu se bodem v prvi vrsti držal talcev. Vrhutega bo vsak stanovalec ustreljen, kogar zasačijo z orožjem ali ki bi prizadejal našim četam kaj sovražnega. Konečno je vse mesto odgovorno za dejanja vsakega posameznega prebivalca in bi tedaj bilo dobro medsebojno nadzorovanje, da se prebivalci obvarujejo pred neprijetnimi posledicami, ki bi jih imel vsak stik s sovražnikom.

Talci mesta Lütticha.

»L'Etoile Belge« v Bruselju je priobčil naslednji razglas župana Henaulta, ki je bil nabit na plakatnih deskah Lütticha:

Občinska uprava opozarja vse meščane in vse one, ki se nahajajo na ozemlju Lütticha, da je po vojnih postavah strogo prepovedano, da bi se kak civilna oseba udeležila kakega sovražnega dejanja proti nemškemu vojakom, ki so zasedli deželo. Vsak napad na nemške čete od drugih kakor uniformiranih oborožencev ne postavi le storilca samega, temveč tudi druge prebivalce v težko nevarnost, zlasti stanovalec Lütticha in vrhutega od poveljnikov nemških čet v celici zaprtih talcev. Talcev je deset, med njimi škof, župan, nekaj poslancev in senatorjev. Škofu in županu se dovoljuje zapustiti celico; ostaneta pa kot talca vsak čas na razpolago nemškemu poveljniku.

Rotimo vse one, ki oskrbujejo službo straže, v interesu vseh prebivalcev in talcev nemške armade paziti na to, da se ne pripete nobeni napadi na nemške vojake. Naznanjamo, da morajo zasebniki, ki imajo orožje in municijo, oddati taisto takoj oblasti, ako nočejo biti izpostavljeni nevarnosti, da jih takoj ustrela.

Zastava v vojni.

Pomen zastave se pojasnjuje v službenem reglementu naše armade z naslednjimi besedami: »Zastava bodi vojaku sveta, slovesno jamstvo zaupanja, katero stavi vladar v hrabrost svojih vojščakov, zbiralno in združevalno znamenje v najvažnejših trenutkih in zaščita, pod katero zmaga ali umro. Obramba zastave je sveta dolžnost; od njene ohranitve zavisi nerazdružljiva slava čete.« Od cesarja Ferdinanda sem je imel vsak bataljon vsakega polka svojo lastno zastavo; to se je jelo opuščati izza leta 1866., tako da ima sedaj le še vsak pešpolk svojo zastavo; potemtakem so odslej 102 polkovni zastavi. Zastavonoša je navadno narednik; in zastava je pri prvi četi zastavine kompanije, kjer stoji poleg zastave poveljnik čete. Katera kompanija nosi zastavo, zavisi od formacije regimenta. V bitki se nahaja zastava vedno pri rezervi, menjava tedaj po razpoloženju za bitko svoje uvrščenje. Kakor je že razvidno iz službenega reglementa, je obramba in ohranitev zastave dolžnost vojaka. Zaraditega jo omejuje tudi prisega, katero store rekruti naše armade. Rekruti prisegajo med drugim: »...svoje čete, zastave in topa ne zapustiti v nobenem slučaju.« V vsaki vojskini zgodovini igrajo zastave važno vlogo, kajti smatrajo za brežčastno, ako se zastava kakega oddelka izgubi, čeprav v boju večkrat lahko nastopijo okoliščnosti in so tudi že nastopile, da se je kaka zastava priborila, ker so vsi njeni branitelji padli in ker ni bilo nikogar tu, ki bi jo branil. Prej so hranili stare zastave v cerkvah in v samostanih. Odkar pa obstoji armadni muzej v arzenalu, so jih postavili v srednji dvorani muzeja na osmih stebrih. Mnoge od teh zastav so nosili naprej v važnih in odločilnih trenutkih, da so čete dobile pogum in zmagovalne. Pri Aspernu je zagrabil nadvojvoda Karel zastavo 15. pešpolka in se postavil na čelo k odločilnemu udarcu zbranim četam. Bitke, katere so doživele te stare zgodovinske zastave, so zaznamovane na drogovih teh zastav. Ena izmed teh zastav nosi naslednji napis: »Bitka 1859: Boj pri Palestinu 22., 23., 30., 31. maja; bitka pri Marengu 4., pri Solferinu 24. junija.« V novejšem času ne izpostavljajo zastave v boj. Z ozirom na moderno strelno orožje, ki je tako strašno, in gotovo z ozirom na to, da pridejo v boj večje armadne množice kakor prej, zastava kot vodilno znamenje ne pride toliko v poštev.

Hijene na bojišču.

Noč pokriva planoto, kjer se je bil podnevi krvavi ples. Razprostira svoja temna krila na hrabre borilce, ki leže brez pomoči in krvavi na bojišču. Najpropadnejšim ljudem, ki ljubijo le noč, cvete zdaj pšenica. Neki kozak, ki se je vojskoval pri Leunhamu, opisuje svoje doživljaje v »Strassburger Neue Zeitung«, tako-le:

Mirna in temna pokrajina. Ničesar ni videti, kar bi izdalo, da je tu še pred nekaterimi urami divjala krvava bitka, le oddaleč se sveti ogenj, kjer tabori neka straža. Sovražne čete so zaglani naši daleč proč. »Rdeči križ« išče ranjence, da jim pomaga in da jim njih bolečine olajšajo. Nemo preiskujejo vojski Samaritani bojišče, ki ga pokriva gosta tema. Čuj! ni li nekdo zastokal? Zagrgal? S požrtvalno vztrajnostjo iščejo žrtev vojnega boga. Plemenito delo!

Kaj li se plazi tam v grmovju? Je li kak ranjenec? Poziv: Stoj! Vse tiho, prikazen izgine v temi. Onečesčevalci mrtvecev so, hijene bojišča! Le redkokdaj se posreči, da primejo te lopove. Nekaj teh zavrženih propalic sem prijel, propalic, ki so podle dovolj, da opajo tiste hrabre moške, ki so junaško svojo kri za domovino prelili.

Večinoma so to fantalini, stari 15 do 16 let; slaba, zanemarjena vzgoja, vzgaja zločince. Če jih zalotijo, naredijo ž njimi kratek konec. Niso vredni smodnika, ki ga zanje porabijo.

V žepu nekega takega fantalina, inozemca, smo našli do 3000 mark, odust odtrgane vsotice revnih rodbin, ki so jih dale svojim ljubim, ko so na bojišče odrinili; poleg denarja pa še prstane, spominke in pisma, ker so hijene upale, da dobe v njih morebiti dragocenosti.

Koliko nesreče in bede prizadetih rodbin kažejo ta pisma. V roki imam listnico, v kateri je shranjena fotografija nekega francoskega podčastnika; poleg te še ena slika istega moža v sredi svoje rodbine: mlada, lepa žena in dva ljubka otročka, ki se očeta oklepajo. Tam zopet mal etui s sliko vitke Francozinje z napisom: »A mon chéri Margot«, zraven pa šopek rjavih las. In poslovilno pismo staršem, ki ga je krogla podrla. Gnilo me je pismo matere, ki ga je pisala iz Moguncije svojemu sinu: »Molim k Bogu, da čuva mojega edinca!«

To bi bile hijene, ki nežnega čuta ne poznajo, gotovo proč pometale. Mi smo to shranili in odpošljemo vse sorodnikom, kadar bo to mogoče.

× × ×

Nemci imajo vjetih mnogo belgijskih civilistov, pri katerih so našli mrtvim nemškimi vojakom odrezane prste s prstani.

O vojni kontribuciji.

Nemška armadno vodstvo je po zavzetju Bruslja naložilo belgijski prestolici 200 milijonov frankov vojne kontribucije. Pod njo razumemo one denarne zneske, katere morajo plačati občine ali lokalne zveze po vojski zasedenega ozemlja. V prejšnjih časih so bile vojne kontribucije neke vrste odkupi od plenjenja in uničenja ozemlja po vpadih sovražni armadi. V prejšnjih stoletjih niso namreč poznali temelja, da se vojna ne vodi proti meščanom sovražne države in proti privatnemu premoženju. Da so vojaki, ki so udrli v zasedeno ozemlje, ropali ondote prebivalce, je splošno znano. Prebivalci so se mogli oprostiti plenjenja, ako so položili gotovo vsoto denarja, katero so imenovali požarno cenitev. Po sedanjem mednarodnem pravu, ki nič več ne pozna pravice plenitve, kontribucije v starem pomenu požarnih cenitev niso več dovoljene. Po modernem mednarodnem pravu se smejo vojne kontribucije pobirati iz treh vzrokov: 1. kot nadomestilo za davčno dovolilno pravico, katere pristojni zasedujoči moči v zasedeni deželi; 2. kot preživek za potrebščine vpadle armade, ki se sicer izterjajo v naturalijah; 3. kot represalije in kazni proti zasedenemu mestu ali njega prebivalcem. V nemško-francoski vojni leta 1870, je nemška armada zelo rada nalažala kontribucije zasedenim okrajem. Nemška armada se je tega sredstva zlasti posluževala, da je preprečila včasih zelo nevarne sovražnosti in nastope proti vojnemu pravu, kar je francosko prebivalstvo zelo rado zagrešilo. Na Alzaskem so se pobirale zelo visoke kontribucije, ker so mnogi moški v deželi kljub nemški prepovedi uhajali na Francosko, da so vstopali v francosko armado. Kontribucija ima pogostokrat tudi namen, zlasti ako vojna traja dlje časa, da pritiska na nasprotno vladu in jo prisili, da napravi čimprej konec brezkoristni vojski. Tako so vojne kontribucije, katere je naložila nemška armada v nekaterih francoskih okrajih po 25 frankov za glavo, nemški vojni upravi mnogo pripomogle k temu, da je bila francoska vlada primorana opustiti nepotrebno, strašno vojno in da je ljudstvo okupiranih krajev izvolilo v nacionalno zborovanje le miroljubne poslance.

Helgoland.

Je otok v Severnem morju, oddaljen 44,5 kilometrov od schleswig-holsteinske obale, približno 100 km od ustja kielskega kanala. Površina tega otoka znaša približno pol štirjaškega kilometra. Prebivalstva šteje okoli 4000 Frizov. Otok slovi po svojih morskih kopališčih in ima pristanišče za torpedovke. Do leta 1714. so bili gospodarji tega otoka vojvode schleswig-holsteinski, dokler se niso Helgolanda poslali Danci. Leta 1807. je otok zavzela Anglija, kar se je odobrilo v miru leta 1814. Angleži so otok leta 1890. odstopili Nemčiji. Iz zgodovine Helgolanda more zlasti nas zanimati dejstvo, da se je tam 9. maja 1864 vršila pomorska bitka med našim brodom, ki mu je poveljeval Tegetthoff, in med danskim. To je bilo za časa vojne za Schleswig-Holstein. Tegetthoff je sijajno zmagal. Na otoku se je do nedavna nahajal spomenik nemškega pesnika Friderika Hoffmanna von Fallesberger, avtorja znane boje pesmi »Deutschland, Deutschland über alles!« (Nemčija nad vse!) Spomenik so viharji razdrli.

Posamezne sešitke »Dom in Sveta« raznih letnikov ima na razpolago »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani po znižani ceni 10 v. za sešitek (torej samo desetina navadne prodajne cene, ki znaša K 1.— za sešitek). Pri nekaterih letnikih manjka samo po 1 sešitek do popolnosti. Ker obsega vsak sešitek obilico krasnih slik, mnogo pripovednega znanstvenega in poučnega berila, utegne zaloga v kratkem poiti. Pri urejevanju skladišč, smo to izjemno ceno razpisali, da pridobimo prostor.

Sprejme se takoj 2608

mesarski pomočnik

pod zelo ugodnimi pogoji. - Oglasi na Poljanska cesta št. 27, Ljubljana.

Kolo

(Waffenrad), malo rabljeno, se proda. Naslov pove uprava tega lista pod št. 2650.

Od danes naprej se dobi pri meni jako fino

meso

poceni in sicer:

I. vrste	K	1-60
II.	"	1-52
III.	"	1-40

Seka na stojnici na Vodnikovem trgu za Mahorovo šolo pri Koprivcu. 2652

Varuh dojenčkov

165

Sladni čaj znanika »Sladin« je rešil dojenčke, pri katerih so druga otroška redilna sredstva odrekla. Vzgojenje s Sladinom je polovico cenejšo. Prihrani se tudi na mleku in sladkorju. ¼ kg zavoj stane 60 vin. in se dobi tudi pri trgovcih. Po pošti 5 zavojev 4 K franko pri izdelovalcu, lekarnarju Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. Njegova žena je vzgojila s Sladinom 8 zdravih otrok. Na stotine mater to vzgojenje, posnema z najboljšim uspehom. Za odrasle je Sladin edini zajtrk, kateri daje kri, moč, mirne živce, zdravje. Je polovico cenejši kakor vsak drug zajtrk in prihrani tudi na mleku, sladkorju. Za bolne je Sladin izvir zdravja. Glavne zaloge na Dunaju: v lekarnah Trnkoczy, Schönbrunnerstraße 109, Radeckypfad 4, Josefstadtstraße 25. V Gradcu: Sackstraße 4. V Trstu, drogerija I. Camauli Glav. di Quardiella 703; v Gorici Mazzoli E. trgovci; v Celju Hočevar, trgovci; v Celovcu Hauser, lekarnar; v Mariboru König, lekarnar 109

Podjetništvo dr. inž. Samohrd in Jos. Lončarič

rabi

15 tesarjev

Plača na dan K 6-50 do K 7-—. Več se izve v centrali podjetništva tvrde, Gledališka ulica št. 7.

2464

Preselitev

Pletenje na stroj A. Haring
(Dvorni trg št. 1)

se nahaja od 8. septembra 1914 na

Kongresnem trgu 13.

Dokler bo kaj zaloge, se bodo plašči, obleke in havbice za otroke prodajale globoko pod tovarniškimi cenami.

2651

Izšla je ravnokar

DRUŽINSKA PRATIKA ZA LETO 1915

in se dobiva odslej pri

— založništvu v Ljubljani —

Kopitarjeva ulica št. 6

poleg tega pa tudi v »Katoliški Bukvarni«, Predškofijo in v »Prodajalni Katol. tiskovnega društva« prej H. Ničman v Ljubljani kakor tudi skoro v vseh trgovinah z mešanim blagom v Ljubljani in po deželi.

Cena izvodu 24 v. Razprodajalci dobe velik popust.

Ravnokar izšli letnik naše »Družinske Pratique« s podobno sv. Družine na naslovni strani se odlikuje izmed vseh dosedanjih po posebno izbrani, mnogovrstni vsebini in izredni obilici krasnih slik.

Omenjamo predvsem obširne popise o grozodejstvu v Sarajevu, življenjepisi posl. dr. Zitnika, katol. shod v Ljubljani, belokranjsko železnico, svetovno vojsko itd. Poleg tega pa najde čitatelj v »Družinski Pratici« mnogo zabavnega in poučnega berila ter obilo gospodarskih tabel in pojasnil. Vsakdo, staro in mlado, bo našel v tem letniku »Družinske Pratique« obilo pouka in razvedrila.

Slovenci, segajte po tem najcenejšem ljudskem koledarju! Zahtevajte ga povsod!

KUHARICA

2637

30 let stara, ki je že služila v župnišču na deželi, išče primerne službe najraje zopet v župnišču na deželi. Naslov pod št. 2638 se izve v upravi »Slovenca«. (Znamka za odgovor).

- Oves -

Oddam 3—5 vagonov izbornega hribskega ovsa, letošnjega pridelka po nizki dnevni ceni. Naslov pove uprava lista pod št. 2639. (Priložiti je znamko za odgovor.)

Lepo namizno grozdje

dnevno po tržaških tržnih cenah pošilja 2630
po poštne povzetju v koših po 5 kg

I. PANGERC, Dolina pri Trstu.

Sveže čajno maslo

2612 6

iz pasteurizirane smetane ima na prodaj »Mlekarska zadruga« v Šenčurju pri Kranju. Cena mu je 3 K za 1 kg.

Kumno, pšenico, oves, fižol, vinski kamen,

sploh vse deželne pridelke, kupi

Anton Kolene v Celju.

Kdor kaj ima, naj ponudi. 2629

Službe išče izurjena

kontoaristinja

v kakšni pisarni. Sprejme tudi mesto blagajničarke v trgovini. - Ponudbe naj se blagov. poslati na upravo »Slov.« pod: »2617«.

Trgovskega pomočnika

mešane stroške, kateri je trezen in zanesljiv, sprejme takoj in pod ugodnimi pogoji firma J. KUŠLAN, Kranj (Gorenjsko). 2634

zdravniško priporočeno kritvoreče vino daje moč in zdravje.

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-80. Edina zaloga

Br. Novakovič

veletrgovina vina, vermoutha, Marsale, Malage, konjaka, žganja itd.

Ljubljana. 2631